Аналіз діяльності інститутів спільного інвестування за 9 місяців 2007 року

У третьому кварталі 2007 р. ринок спільного інвестування продовжував активно розвиватись, поліпшуючи як кількісні, так і якісні показники.

Цьому сприяли позитивні зміни зовнішнього середовища, а саме: активний ріст вітчизняного фондового ринку. За 9 міс. 2007 року ріст капіталізації фондового ринку України був одним з найбільших у світі (див. табл. 1).

Таблиця 1

Приріст фондових індексів за 9 міс. 2007 року

Індекси	*01.01.2007*	*30.09.2007*	*Приріст*
ПФТС (Україна)	498,86	1 034,38	107,35%
HANG SENG (Китай)	19964,72	27142,47	35,95%
WSE WIG (Польща)	50411,82	60368,92	19,75%
DAX (Німеччина)	6596,92	7861,51	19,17%
DOW JONES INDUS. AVG (США)	12463,15	13895,63	11,49%
РТС (Росія)	1921,92	2071,8	7,80%
FTSE 100 (Англія)	6220,8	6466,8	3,95%
NIKKEI (Японія)	17225,83	16785,68	-2,56%

Крім цього, зростання заощаджень населення та поступове розширення інформаційного поля про діяльність інвестиційних фондів підвищило попит на послуги ІСІ.

І, як наслідок, активи інститутів спільного інвестування з початку 2007 року зросли на 70,5% (див. рис. 1).

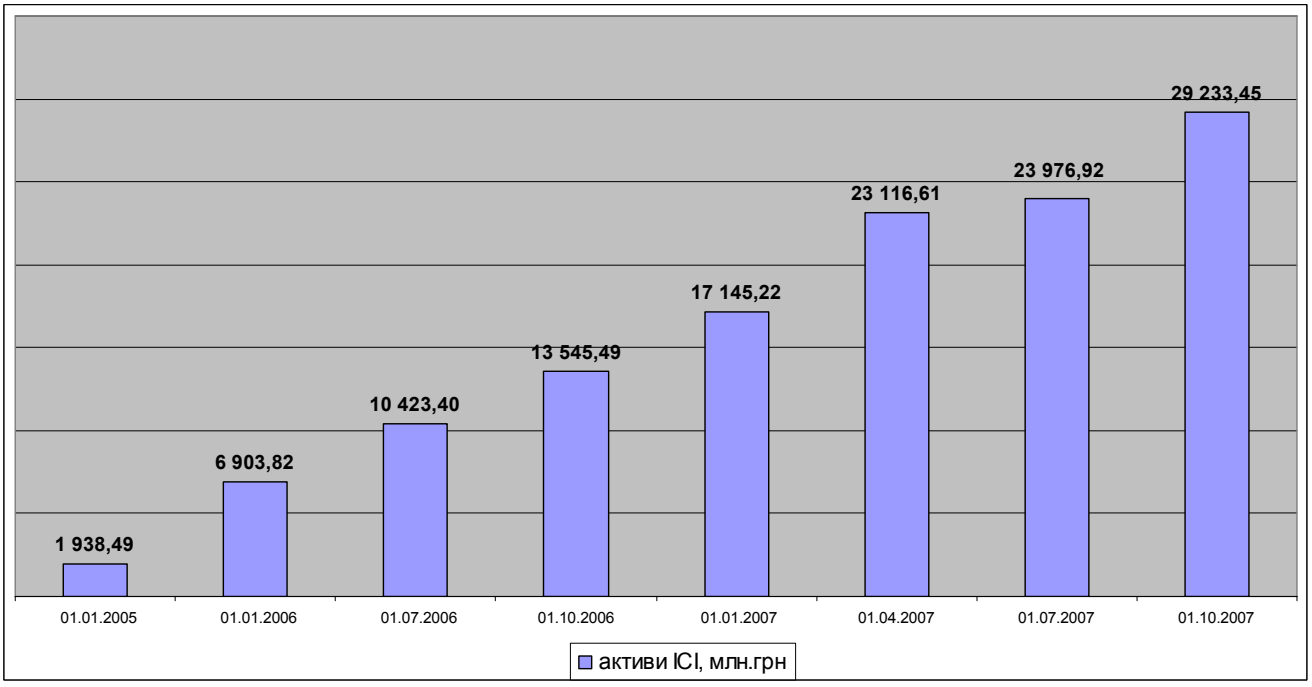

Рис. 1. Динаміка обсягів активів інвестиційних фондів за період з 01.01.2005 по 01.10.2007 р.

Прогнозні значення ВЧА, оприлюднені УАІБ наприкінці 2006 року про обсяги ринку ІСІ в річній перспективі, залишаються достатньо реалістичними (див. рис. 2).

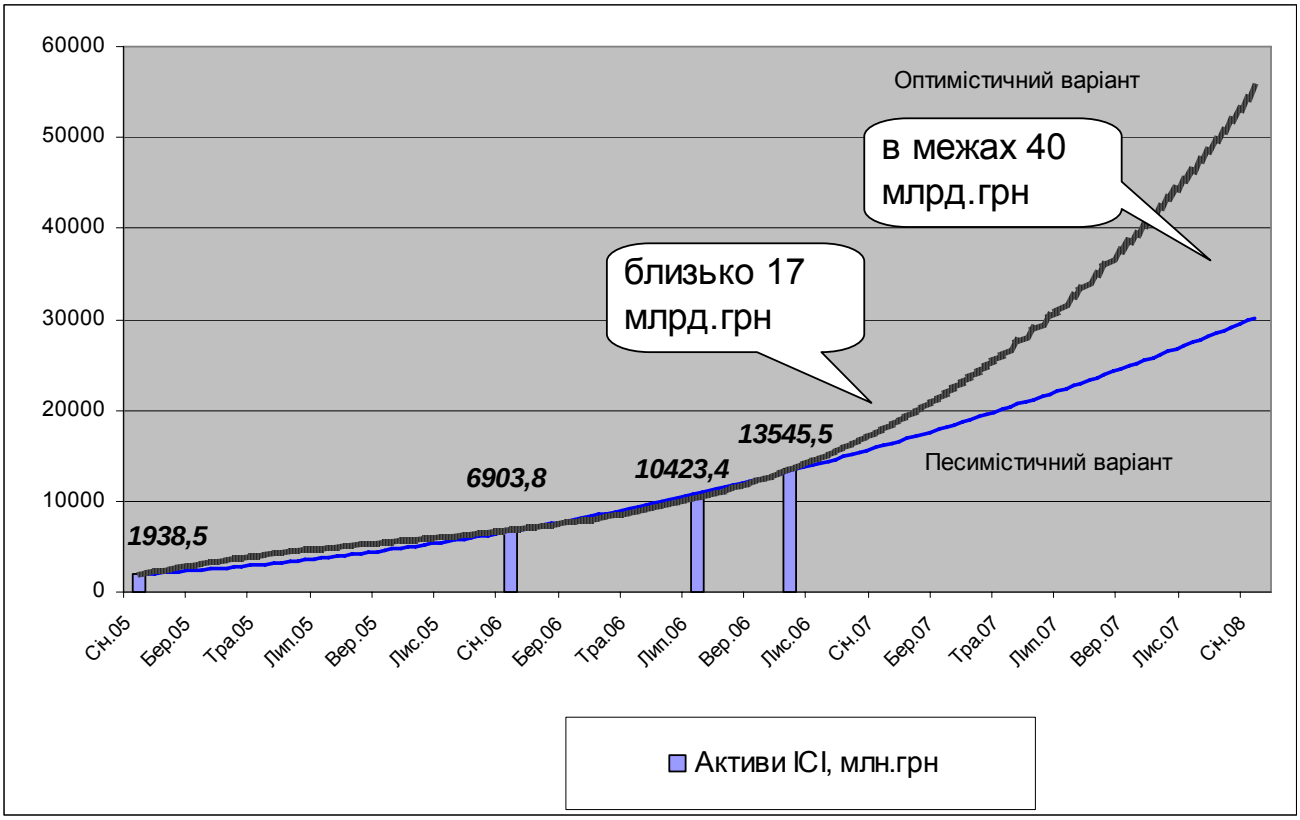

Рис. 2. Динаміка зростання активів ІСІ за період з 01.01.05 по 01.01.07 р. та прогноз розміру активів ІСІ на кінець 2007 року.

Активна динаміка росту ринку відбувається на тлі удосконалення моделі розвитку: відбувається поступовий перехід від екстенсивного до інтенсивного росту ринку спільного інвестування. Якщо в попередні періоди ринок ріс за рахунок входження нових суб'єктів, то в поточному році розвиток ринку забезпечується збільшенням активів в управлінні кожного суб'єкта ринку. При цьому темпи створення нових КУА зменшуються.

За 9 міс. 2007 року кількість нових КУА зросла на 27,2% (в 2006 році за аналогічний період приріст склав 37,7% - див. рис. 3), приріст зареєстрованих інвестиційних фондів – 43,55% (див. табл. 2), а активів в управлінні – 70,5%.

Таблиця 2

Динаміка кількості інститутів спільного інвестування за 9 міс. 2007 року

Період	Всього	ПІФ					КІФ	
		відкриті	інтервальні	закриті диверсифіковані	закриті недиверсифіковані	венчурні	закриті недиверсифіковані	венчурні
31.12.2006	519	10	25	3	29	377	42	33
30.09.2007	745	18	35	3	28	553	70	38
Приріст	43,55%	80,00%	40,00%	0,00%	-3,45%	46,68%	66,67%	15,15%

В результаті збільшилась кількість інвестиційних фондів в управлінні однієї КУА – 2,6 фонди (на початок року – 2,3 фонди), зросли середній розмір фонду – 39,2 млн.грн (на початок року – 33,0 млн.грн) та середня сума активів в управлінні однієї КУА – 100,8 млн.грн (на початок року – 75,2 млн.грн).

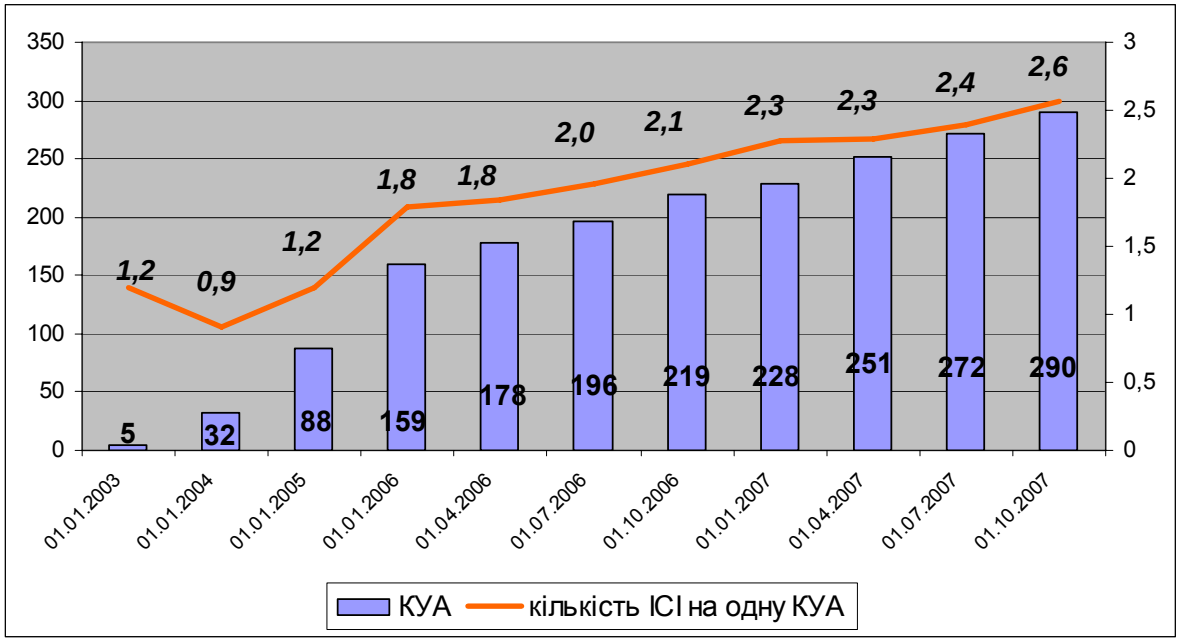

Рис. 3. Динаміка росту КУА за період з 01.01.2003 по 01.10.2007

Як і раніше, лідерами виступають венчурні фонди, активи яких в загальній структурі активів ІСІ займають понад 90% (див. рис. 4). Проте, частка венчурних фондів поступово зменшується на користь публічних ІСІ (див. рис. 4), які активно нарощують свої обсяги.

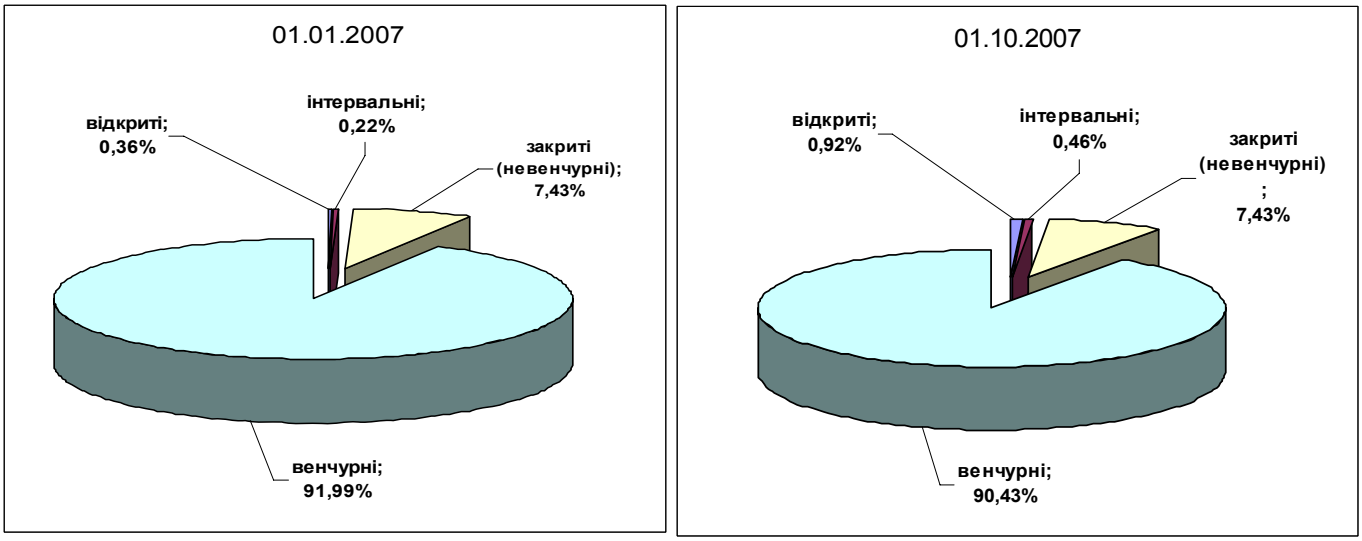

Рис. 4. Структура активів ІСІ у розрізі фондів станом на 01.01..07 р. та 01.10.07 р.

Якщо за 9 міс. 2007 року активи венчурних фондів зросли лише на 67,61%, то активи невенчурних ІСІ – більш ніж на 100% (див. табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка обсягів активів ІСІ за видами фондів протягом 9 міс. 2007 р.

Фонди	*01.01.2007, млн.грн*	*01.10.2007, млн.грн*	*Приріст, млн.грн*	*Приріст, %*
відкриті	62,04	267,89	205,85	331,83
інтервальні	37,78	134,44	96,66	255,83
закриті (невенчурні)	1 273,59	2 396,11	1 122,51	88,14
венчурні	15 771,81	26 435,01	10 663,20	67,61
Всього	17 145,22	29 233,45	12 088,22	70,50

Подальше дослідження буде присвячене аналізу діяльності невенчурних інвестиційних фондів впродовж трьох кварталів 2007 року.

*****

Для сегмента невенчурних ІСІ нинішній рік виявився одним з найуспішніших і в плані залучення нових інвесторів (приріст чистих активів фондів перевищує 110%), і стосовно доходності вкладень (середня доходність ІСІ в декілька раз перевищує альтернативні напрямки інвестування).

Найбільш активно розвивалися відкриті фонди: чисті активи за 9 міс. 2007 року зросли більш ніж в чотири рази (див. табл. 4). Другу позицію за темпом росту ВЧА займають інтервальні ІСІ.

Основна причина – активне входження на ринок спільного інвестування населення. Саме диверсифіковані фонди (здебільшого відкриті та інтервальні) є найбільш привабливими для початківців. Досвідчені інвестори вкладають кошти в більш ризикові, але більш доходні закриті фонди.

Таблиця 4

Динаміка чистих активів невенчурних ІСІ в розрізі видів фондів за 9 міс. 2007 р.

Фонди	*ВЧА на 31.12.06, млн.грн*	*ВЧА на 30.09.07, млн.грн*	*Приріст, %*
відкриті	61,96	266,76	330,54%
інтервальні	37,07	132,21	256,60%
закриті	1 077,82	2 097,54	94,61%
Всього	1 176,86	2 496,51	112,13%

Слід зауважити, що темпи розвитку вітчизняних відкритих та інтервальних фондів стримуються недосконалістю законодавства, яке визначає для КУА чіткі рамки інвестування, що обмежує маневр та гнучкість інвестиційної стратегії. Це змушує значну кількість потенційних вкладників відкритих та інтервальних ІСІ інвестувати у закриті фонди, які не мають подібних законодавчих обмежень.

Ще одним підтвердженням збільшення зацікавленості населення інвестиційними фондами є показник росту чистих активів, що належать фізичним особам. З таблиці 6 видно, що вкладення населення у фонди ростуть швидшими темпами, ніж вкладення юридичних осіб. Так, приріст чистих активів, що належать фізичним особам, за 9 міс. 2007 року дорівнював 158,1%, а загальний приріст ВЧА – лише 112,1%. Більш того, відбувається поступове зменшення розриву між вкладеннями населення у ІСІ та банківськими депозитами – за 9 міс. розрив скоротився майже вдвічі, і станом на 30 вересня 2007 року депозити населення у банках перевищували вкладення у ІСІ у 116 раз (див. табл. 5).

Таблиця 5

Динаміка чистих активів невенчурних ІСІ, що належать фізичним особам, за 9 міс. 2007 р.

Дата	*ВЧА, млн.грн*	*ВЧА, що належить населенню, млн.грн*	*Депозити населення, млн.грн*	*Перевищення депозитів над внесками ІСІ, разів*
01.01.2007	1 176,858	473,588	106 885,00	226
01.10.2007	2 496,510	1 222,506	141 227,00	116
темп приросту	112,13%	158,14%	32,13%	

Якщо проаналізувати структуру чистих активів невенчурних фондів за типами вкладників (див. табл. 6), то на кінець третього кварталу найбільше активів належали фізичним особам-резидентам (48,54%), другу позицію займали юридичні особи-резиденти (40,09%), далі йдуть юридичні особи-нерезиденти (10,94%), а найменше інвестовано коштів фізичними особами-нерезидентами (0,42%).

Таблиця 6

Структура чистих активів невенчурних фондів за типами вкладників станом на 30.09.2007 р.

Фонди	*Юридичні особи резиденти*	*Юридичні особи нерезиденти*	*Фізичні особи резиденти*	*Фізичні особи нерезиденти*
відкриті	3,19%	53,20%	42,79%	0,82%
інтервальні	21,60%	2,63%	75,60%	0,17%
закриті	45,95%	6,09%	47,57%	0,39%
Всього	40,09%	10,94%	48,54%	0,42%

Така активна участь населення у інвестиційних фондах зумовлена, в першу чергу, привабливістю вкладень у ІСІ, що приносять більшу доходність у порівнянні з альтернативними напрямками інвестування. Як видно з рис. 5, прибутковість фондів у декілька разів перевищує доходність банківських депозитів і операцій з дорогоцінними металами та дозволяє інвесторам примножити реальний власний капітал, скоригований на рівень інфляції.

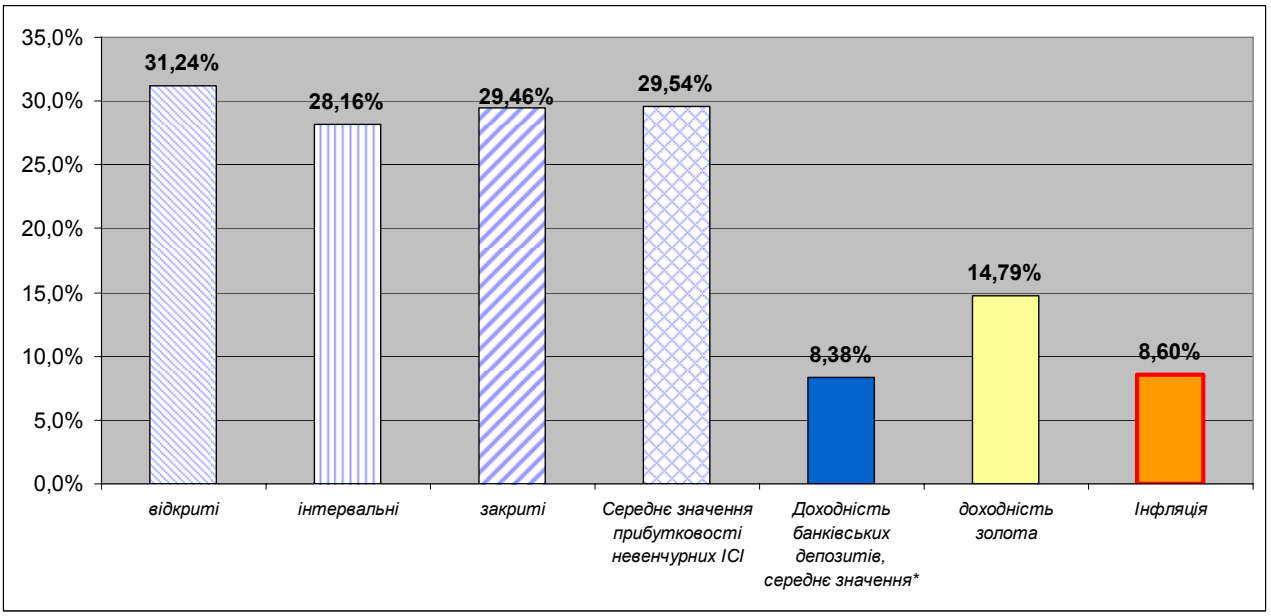

** середньоринкові значення відсоткових ставок річних депозитів в гривні (15% річних), в доларах (10,5% річних) та євро (8,0% річних) у рівних пропорціях за 3 кв. 2007 р. (джерело: www.finance.com.ua)*

Рис. 6. Середня прибутковість невенчурних ІСІ та середня доходність банківських депозитів, операцій з дорогоцінними металами, а також рівень інфляції за 9 міс. 2007 року

Висока доходність інвестиційних фондів, у першу чергу, забезпечена операціями з цінними паперами, особливо з акціями підприємств, вартість яких останнім часом має високу динаміку, на яку впливають занижені значення капіталізації підприємств в порівнянні з іноземними аналогами, а також високі фінансові результати діяльності емітентів акцій в поточному році.

Прагнучи отримати високі прибутки від сприятливої ситуації на фондовому ринку, більшість фондів змінили структуру інвестиційного портфеля на користь інвестицій у цінні папери (рис. 7).

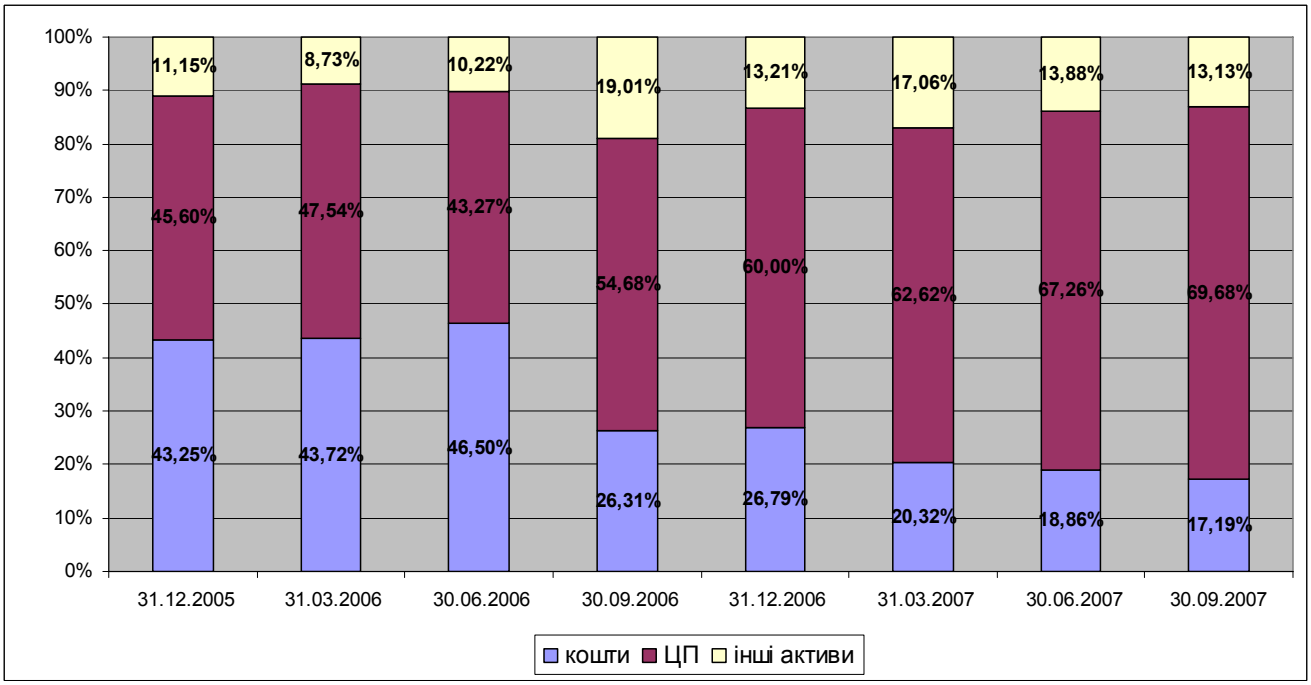

Рис. 7. Зміна структури активів невенчурних ІСІ за період з 31.12.2005 по 30.09.2007

У вартісному еквіваленті структура виглядає таким чином (див. табл. 7).

Таблиця 7

Структура активів невенчурних ІСІ за видами фондів станом на 30.09.2007 р., млн.грн

Фонди	*кошти*	*ЦП*	*інші активи*	*нерухомість*	*Всього*
відкритий	88,98	174,72	4,03	0,00	267,74
інтервальний	32,47	98,30	2,96	0,00	133,74
закритий	359,33	1 675,30	357,16	2,97	2 394,76
Всього	480,79	1 948,33	364,15	2,97	2 796,24

В свою чергу, структура портфеля цінних паперів представлена таким фінансовими інструментами: акціями, векселями, облігаціями підприємств, місцевих позик та ОВДП тощо (див. табл. 8). Найбільшу частку займають акції: 44,82% в структурі активів невенчурних фондів, в той час як на початок 2007 року вони займали лише 29,8%.

Таблиця 8

Структура портфеля цінних паперів невенчурних ІСІ у розрізі видів фондів станом на 30.09.2007 р., млн.грн

	Акції	Векселі	Облігації державні внутрішні	Облігації місцевих позик	Облігації підприємств	Ощадні сертифікати	Всього
відкритий	99,95	3,13	5,37	17,65	48,62	0,00	174,72
інтервальний	64,68	1,12	1,27	7,36	23,87	0,00	98,30
закритий	1 088,69	55,62	0,00	2,86	510,12	18,00	1 675,30
Всього	1 253,32	59,88	6,64	27,87	582,61	18,00	1 948,33

Отже, активний розвиток ринку спільного інвестування за 9 міс. 2007 року був зумовлений позитивним впливом цілого комплексу факторів зовнішнього середовища.